

Associacionisme i Acció Comunitària:

dos conceptes que s'enriqueixen l'un a l'altre

INTRODUCCIÓ

El Consell d'Associacions de Barcelona (CAB) és la plataforma associativa de la ciutat. Acull una gran diversitat d'entitats que treballen, des de diferents àmbits i punts de vista, per la cohesió social, la transformació dels barris i la participació ciutadana.

Les entitats, associacions, federacions i plataformes actuen des de la proximitat i des dels barris per tal de dur a terme la seva missió i objectius. El fet de **treballar de manera enxarxada, coordinada i transversal**, entre les diferents entitats, **enforteix el teixit associatiu de la ciutat** i permet donar resposta a necessitats reals de la ciutadania.

Des del CAB hem volgut pensar i treballar amb les entitats quin és l'encaix de la de la seva tasca amb el concepte d'acció comunitària: com l'entenen, si la treballen conscientment o inconscientment i, si és que sí, com ho fan i com seria interessant fer-ho. **En aquest document exposem com creiem que és o hauria de ser l'encaix entre associacionisme i acció comunitària.**

Fruit de la diversitat associativa i de l'amplitud del terme acció comunitària, es fa difícil determinar qui fa acció comunitària i si es fa de la manera més òptima o si seria necessari trobar, entre totes, una forma de treballar, més enllà de cada entitat, que sigui còmoda i amb sentit, en el que l'intercanvi d'experiències beneficiï a les entitats i a la ciutadania, sempre amb l'objectiu de transformar col·lectivament els territoris.

QUÈ ENTENEM PER ACCIÓ COMUNITÀRIA?

L'acció comunitària es podria definir com l'acció de persones que s'organitzen per fer coses conjuntament (treballar col·lectivament amb objectius col·lectius). Té en compte diverses formes de participació, des de la purament ciutadana, a la parti-

cipació que involucra serveis públics i professionals d'àmbits diversos, ja que no és una intervenció pròpia d'un determinat àmbit d'acció social, ni d'uns professionals específics.

L'acció comunitària té una doble cara:

- La que té a veure amb la **millora de certes condicions de vida** de la gent (problemes col·lectius, de millora del barri, etc.)
- La que té a veure amb els **processos d'enfortiment ciutadà** que seran necessaris perquè les persones siguin protagonistes en el desenvolupament del seu entorn (formes d'organització col·lectiva i de participació veïnals i estratègies i relacions entre les persones, les entitats i els serveis públics del territori).

Després de dues sessions de treball i de diferents entrevistes amb responsables associatives podem fer una aproximació al que des de l'associacionisme entenem per **Acció Comunitària** i que considerem que estaria **basada en 3 eixos**:

- › Eix 1 | **Una acció des de la comunitat**
- › Eix 2 | **Una acció col·lectiva i transformadora**
- › Eix 3 | **Una acció en xarxa**

EIX 1 | UNA ACCIÓ DES DE LA COMUNITAT.

Quan es duu a terme una **acció col·lectiva amb voluntat de transformar i millorar** les condicions de vida de l'entorn **es fa des de la comunitat**, ja que qui duu a terme aquestes accions són les mateixes persones associades que viuen als barris de Barcelona. Les persones participants i associades gaudeixen d'una mirada sobre els seus barris que poden ser una molt bona aportació a l'hora de dur a terme Acció Comunitària, ja que coneixen de primera mà les necessitats del territori i també les seves oportunitats i fortaleses. Així doncs, **són les persones del territori les que millor saben el que s'hi fa, el que s'hi pot fer i el que és necessari per al territori.**

El teixit associatiu impulsa processos de llarg recorregut que permeten **generar confiança i vincles amb els altres**, siguin o no persones participants en l'entitat. Per això acaben esdevenint elements clau a l'hora de posar en pràctica processos comunitaris. A més, és un agent estratègic per arribar a moltes més persones.

Moltes de les iniciatives impulsades des de l'associacionisme tenen un gran coneixement de la realitat del seu entorn, sense tenir un gran coneixement tècnic. És per això que el personal tècnic cal que els tingui de referència, a l'hora de fer diagnòstics o dur a terme accions concretes.

EIX 2 | UNA ACCIÓ COL·LECTIVA I TRANSFORMADORA

Com ja s'ha dit, l'associacionisme treballa per transformar la realitat que l'envolta. Una bona part d'aquest ho realitza conjuntament amb altres associacions i, sobretot, amb altres persones, és a dir, de manera col·lectiva.

És en espais de participació, i de manera no sempre formal -en plataformes, espais informals, grups de treball...-, **on es duu a terme aquesta tasca col·lectiva que pretén**, a través d'accions i activitats, **transformar realitats concretes**. Treballant des d'aquesta perspectiva es converteixen en espais educatius de la ciutadania i, a la vegada, quan produeixen accions es converteixen en espais que apoderen a les persones.

Així doncs, parlem d'una acció realitzada entre moltes persones que aporten cadascuna les seves potencialitats i, a la vegada, una acció transformadora. Però per tal de que sigui una acció transformadora, aquesta haurà de:

- **Millorar** les condicions de vida de les persones participants.
- Tenir **caire inclusiu** i ser generadora de cohesió social i d'una bona convivència.
- Aportar **sentiment de pertinença** al grup i al barri.
- **Promoure l'apoderament** de les persones participants.
- **Acompanyar** als participants i a la ciutadania en general **en el canvi de mirada** vers l'altre i treballar per tal d'acabar amb els prejudicis.
- **Permetre la reocupació / apropiació de l'espai públic** per part de la ciutadania.
- **Incorporar la mirada en la diversitat**, ja sigui d'edat (intergeneracional), cultural, de gènere...

EIX 3 | UNA ACCIÓ EN XARXA

Per tal de poder realitzar el que s'ha exposat en els dos apartats anteriors, cal que es faci en xarxa, connectant diferents col·lectius, associacions, equipaments municipals o privats, recursos, serveis, etc. que fomenten una acció col·lectiva, amb diferents punts de vista i amb diferents possibilitats d'intervenció. Creiem que d'aquesta forma es poden assolir els objectius de manera més òptima.

El fet de treballar en xarxa de manera coordinada facilita que es comparteixin i es consensuin maneres de treballar i els objectius a assolir i que aquests siguin assumits, per les associacions i les persones participants com a propis permetent, així, un millor assoliment d'aquests i, per tant, una millor transformació social.

Aquesta realitat, respondria al que hem comentat al principi de què és l'acció co-

munitària: persones que s'organitzen per fer coses conjuntament (treballar col·lectivament objectius col·lectius).

Així doncs, el fet de treballar en xarxa millorarà l'experiència i enriquirà els col·lectius, ja que facilitarà la possibilitat d'incloure persones més diverses que podrien no haver-hi tingut cabuda segons les característiques de cada entitat. També permetrà respectar altres velocitats i maneres de fer de la resta dels col·lectius implicats.

QUINS POSSIBLES ESCENARIS TENIM?

Tot el que hem exposat fins ara ens porta a plantejar-nos diversos escenaris que les associacions hem de decidir si ens volem plantejar o no i, si és que sí, com i quan volem plantejar-nos-els:

- **Promoure la inclusió social i la diversitat** en el col·lectiu i ser conscients de les dificultats que pot comportar incorporar-les.
- Facilitar que aquelles persones que ho desitgin puguin **participar en la definició de les accions** que impulsem com a associació.
- Donar a conèixer a les persones tècniques de les entitats els ritmes d'aquestes i que es necessari que s'hi adaptin pel seu bon funcionament.
- **Tenir una mirada oberta, respectuosa i amb voluntat de sumar esforços** vers les associacions, equipaments, recursos, entitats, etc. del territori, per tal de treballar en xarxa.
- **Prendre consciència** que, en l'acció comunitària, l'impacte costa que sigui visible, sobretot a curt termini, i **que cal tenir paciència**, persistir i no abandonar projectes i/o metodologies massa aviat.
- Tenir sempre present una **perspectiva de gènere** en tot allò relatiu a l'associació.
- Promoure la difusió de bones pràctiques i projectes impulsats des de l'associacionisme
- Ens comprometem a acompanyar a les federacions i associacions de la ciutat tot facilitant la "[Guia d'autodiagnosi d'acció comunitària a les associacions: Anar més ràpid o anar més lluny?](#)"

PROCÉS DE TREBALL
REALITZAT AMB:

